

NEVYHNUTNOSŤ PRÍPRAVY NA ZMENY V EURÓPE

25.4. 2025

V článku predstavujeme krátku úvahu o možnej kríze Európskej únie. Súčasné trendy naznačujú, že v najbližšom desaťročí dôjde k transformácii svetového poriadku, čo môže mať veľké dopady na EÚ, preto je dôležité pripraviť sa aj na možnosť jej výrazného oslabenia. Cieľom článku nie je vyjadrovať postoj k EÚ ale vyjadriť sa k nevyhnutnosti prípravy na negatívne scenáre vývoja EÚ.

NEMECKÁ PRÍPRAVA NA KOLAPS V EURÓPE

V roku 2017 vyšiel v nemeckom týždenníku Der Spiegel článok o tom, že **Ministerstvo obrany Nemecka** vypracovalo dokument „**Strategické výhliadky 2040**“. Ide o rozsiahlu prácu, v ktorej sú predstavené scenáre vývoja svetového poriadku a jeho dopady na Európu.

Dokument pracuje so scenármi sformovania **bipolárneho alebo multipolárneho svetového poriadku**. Podstatné je, že väčšina scenárov počíta so značným **oslabením Európskej únie** dokonca až s jej rozpadom. Dôležitým aspektom v predstavených negatívnych scenároch je oslabenie štruktúr NATO, čoho predzvesti sa začali prejavovať po zvolení prezidenta Trumpa (viac v našom predošlom článku). Prípadným vystúpením USA, čím by sa oslabilo NATO by vznikla príležitosť, v tomto prípade aj nevyhnutnosť, vytvorenia nezávislej od USA **európskej obrany**, ktorú sa nedarí pretaviť do reality od vzniku EÚ, kde hlavným odporcom tejto myšlenky bolo už vystúpené z EÚ Spojené kráľovstvo.

V najnegatívnejších z predstavených scenárov dochádza aj k rozpadu EÚ a tu nastáva otázka, čo by to znamenalo pre **Slovensko**, ktoré je na akékoľvek zmeny **absolútne nepripravené**, nakoľko podobné strategické plánovanie v slovenských štátnych inštitúciách neexistuje.

ALTERNATÍVY PRE NÁS?

Z kultúrno-historického hľadiska sú Slovensku najbližšie krajiny bývalej **Habsburgskej monarchie** a to najmä: Česko, Maďarsko a Rakúsko. Vyšehradská štvorka, ktorá združuje Slovensko, Česko, Maďarsko a Poľsko, vznikla ako projekt pre spoločnú integráciu združených krajín do EÚ, no v dnešnej dobe je prakticky nefunkčná. Združovanie s Poľskom na vysokej kultúrno-policko-bezpečnostnej úrovni by mohlo byť v budúcnosti nebezpečné nakoľko **Poľsko vybudováva jednu z najsilnejších armád** v Európe a hrozilo by, že by mohlo byť výrazným dominantom a presadzovať

svoje ambície v podobnom zoskupení, ktoré by mohli byť v rozpore s našimi záujmami alebo záujmami celého zoskupenia.

Z ekonomického hľadiska sú vyššie uvedené krajiny dlhodobo našimi najbližšími obchodnými partnermi po Nemecku, na ktorom závisí náš export. Rozpad Európskej únie by mal **katastrofálne dopady na slovenské hospodárstvo**, ak by sa nezabezpečili obdobné dohody, s krajinami, kde exportujeme našu priemyselnú, najmä automobilovú produkciu. Je potrebné sa na podobné scenáre pripraviť nehovoriac o tom, že Slovensko je príliš **závislé na exporte automobilov**, nakoľko je už dlhodobo upozorňované, že takáto jednosmerná špecializácia nášho hospodárstva prináša vysoké riziká v budúcnosti, keďže európska automobilová produkcia je ohrozená tou Čínskou.

RIZIKO NAPADNUTIA?

Predstavme si scenár, kde je okolie EÚ v plameňoch a po celom svete sa spúšťajú staré tzv. zamrznuté konflikty. Z dlhodobého hľadiska sa nedá úplne vylúčiť ani **napadnutie našim susedom**, nakoľko je princíp nemennosti hraníc dlhodobo naštrbený. Z daného hľadiska je v záujme Slovenska byť v silnej európskej obrannej aliancii, ktorá má v súčasnosti možnosť sformovať sa, ak trendy dezintegrácie NATO budú pokračovať.

Keby krajiny EÚ spoja svoje obranné rozpočty (aj do súčasného zvyšovania), tak **EÚ má dlhodobo na to, aby sformovala jedny z najsilnejších ozbrojených síl na svete**. Samotné NATO jednoznačne aj tak negarantuje vojenskú podporu zmluvnej strane, ktorú popisuje článok 5 Severoatlantickej zmluvy (zvýraznená časť o pomoci napadnutej krajine):

*„Zmluvné strany sa dohodli, že ozbrojený útok proti jednej alebo viacerým z nich v Európe alebo Severnej Amerike, bude považovaný za útok proti všetkým, a preto odsúhlasili, že ak nastane taký ozbrojený útok, každá z nich uplatní právo na individuálnu alebo kolektívnu obranu, uznané článkom 51 Charty Spojených národov, pomôže zmluvnej strane alebo stranám takto napadnutým tým, že bezodkladne podnikne sama a v súlade s ostatnými stranami takú **akciu, akú bude považovať za potrebnú**, včítane použitia ozbrojenej sily, s cieľom obnoviť a udržať bezpečnosť severoatlantickej oblasti.“*

Toto potvrdzujú aj viaceré analýzy. Aj z tohoto dôvodu je v záujme Európy vytvárať vlastné bezpečnostné štruktúry a v prvom rade **systém kolektívnej obrany**, ktorý by predišiel potenciálnym konfliktom medzi krajinami súčasnej EÚ, prípadne medzi krajinami Európskeho svetadielu.